

D • N

9/11 1952

Eisenhower och Västeuropa

Stevensons valkampanj lyckades bättre i Västeuropa än i USA, därom finns intet tvivel. I pressen och den offentliga debatten över huvud, främst inom mera vänsterbetonade kretsar, men också i stor utsträckning på konservativt håll, har en stigande sympati mött demokraternas presidentkandidat, trots att Eisenhowers nominering inom det republikanska partiet hälsades med allmän glädje. Orsakerna härtill är väsentligen två: Stevensons lysande tal, som tycktes bära vittne inte bara om en stor politiker, utan om en stor personlighet, samt hans motståndares kurtis av personer och grupper som i Europas ögon representerar det sämsta och farligaste i amerikanskt samhällsliv, de isolationistiska tendenser inbegripna vilkas seger skulle hota de västeuropeiska staternas bestånd.

Efter valet av Eisenhower har, att döma av uttalanden av ledande politiker och ledande tidningar, stämningen påtagligt slagit om. Man uttalar sin belåtenhet över valet; endast i undantagsfall framträder oro. Tillfredsställelsen är starkast, eller markeras starkast, inom officiella kretsar och på mera konservativt håll: de danska och norska statsministrarna stämmer in i den kör som ledes av Churchill, Adenauer och De Gasperi. Men särskilt vad Atlantpaksstaterna angår, och de är dock det stora flertalet, är pressen i det stora hela enig i bedömandet. Social-Demokraten i Köpenhamn är nöjd likaväl som Arbeiterbladet i Oslo; de starkaste uttrycken för ovilja och ängslan inom

detta läger kommer från Daily Herald i London och framför allt från Bevans Tribune, där valet beskrivs som en katastrof för amerikansk liberalism.

Det har antytts att taktiska beräkningar och önsketänkande skulle spela in vid det välvilliga mottagandet av Eisenhower. I viss mån är detta sannolikt fallet. De stater, partier och grupper som i USA ser den fria världens försvarare och betraktar ett förbund med USA som det väsentliga i utrikespolitiken kan inte vara benägna att i valet se en omkastning i amerikansk politik och i den nye presidenten en företrädare för reaktion och maskerad isolationism; deras hållning blir principiellt optimistisk, och de har klart för sig att angrepp mot segrarna i USA framkallar just de faror som det gäller att bemästra. Men dessa mer eller mindre medvetna bevekelsegunder är säkerligen inte de utslagsgivande. Det avgörande är att man efter valet på nytt stannar vid det centrala faktum att både Eisenhower och Stevenson var goda kandidater från europeisk synpunkt, att det väsentliga vanns vid nomineringarna i Chicago i somras och att det inte finns skäl att misstro Eisenhower därför att man skulle ha föredragit Stevenson.

Vad utrikespolitiken beträffar lär Eisenhowers fasthållande vid USA:s förpliktelser och löften, ja, hans bestämda vilja att gå vidare på den inslagna vägen inte kunna betvivlas. Han vill fortsätta att bygga upp det europeiska försvarssystemet, han är mer än någon annan genom sin erfarenhet och sin insikt skickad att göra det. De röster som med ofta hycklad oro talar om risken för att USA skall fjärra sig från Europa dementeras bäst genom en hänvisning till att de regeringar som är mest angelägna om amerikanskt stöd starkast betonar sin tillit till Eisenhowers energi och goda vilja. Och kommunisterna? De tror sig vinna en propagandistisk fördel genom att utmåla Eisenhower som fascist (trots

att de länge sagt detsamma om Truman), men ärligt kan de knappast ha önskat hans val. "Att Moskva skulle ha gått och hoppats på Eisenhower tror vi inte ett dugg på, ty vi tror att det skulle ha varit detsamma som att önska den mest konsekventa fortsättning av Atlantpaktspolitikerna." (Berlingske Aftenavis.)

Inrikespolitiskt är läget mer osäkert och från europeisk vänstersynpunkt mer oroande. Eisenhower är mer konservativ än Stevenson, och i än högre grad gäller detsamma om relationen mellan de republikanska och demokratiska partiledningarna. En rad republikaner på högerflygeln kommer rimligtvis att få viktiga platser inom kabinetet och de ledande kongressutskotten. Amerikansk politik läggs om ett streck till höger.

Men blir skillnaden stor? Det är osannolikt. Republikanerna har segrat genom Eisenhowers förmåga att vinna oberoende väljare. Nomineringen i Chicago innebar att vänsterflygeln vann över Tafts höger, valet bekräftade att denna nominering för partiet var den riktiga. Den republikanska vänstern har därför genom framgången vunnit i styrka, på samma sätt som den demokratiska vänstern gjorde det då partiet från den konservativa södern utvidgade sig över nord och västern. Man får alltid komma ihåg att den fasta kärnan inom båda de stora partierna — sydstaterna inom det demokratiska, företagare, medelklass och bönder i norr inom det republikanska — är konservativ (be-

roende på splittringen sedan inbördeskriget) och att valstriden står främst om de oberoende väljarna.

Det talas om ett jordskred vid valet. Så har skett nästan varje gång partiet vid makten har besegrats, och med tanke på den väldiga omkastningen av mandat — inte av röster — på goda skäl; 1912, 1920 och 1932 var det också jordskred. Röstsiffrorna från de mest osäkra och omstridda staterna — Illinois, New York, Pennsylvania och andra — visar att Eisenhowers flertal är mycket knappt, i det hela lika knappt som Trumans år 1948 och vida knappare än Franklin Roosevelts vid tidigare val; att Eisenhower lyckats få så pass kraftig majoritet i unionen beror främst på hans märkliga frammarsch i sydstaterna. En konservativ politik i större stil skulle döma republikanerna till nederlag år 1956. Partiet måste föra en medlande politik och måste hålla fast vid den populära Eisenhower.

Från den amerikanska demokraternas synpunkt kan det antas att valet medför viktiga fördelar. Ett maktmonopol under en lång följd av år är farligt för folkstyrelsen. Hade republikanerna förlorat, skulle säkerligen deras opposition ha blivit oförsonligt hätsk och ett stärkande av extremistflygeln ofrånkomligt. Demokraterna, maktägande under tjugua år och med goda utsikter att snart komma tillbaka, kan väntas föra en med värdegemenskapens bevarande helt förenlig oppositionspolitik.